

УДК: 615.24:339.13.021:339.138

АНАЛІЗ АСОРТИМЕНТУ ТА ОБСЯГІВ РЕАЛІЗАЦІЇ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ КИСЛОТОЗАЛЕЖНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Герасимова О.О., Удовиченко М.М.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. Кислотозалежні захворювання (КЗЗ) органів травлення є одними з найпоширеніших гастроентерологічних захворювань в багатьох країнах світу [3]. Захворювання мають хронічний перебіг, часто супроводжуються виникненням ускладнень, що призводить до зниження якості життя пацієнтів, необхідності їх постійного звернення за медичною допомогою, а також супроводжуються значними фінансовими витратами на лікування та профілактику рецидивів [2,4,5].

Мета дослідження – визначити асортимент та обсяги реалізації лікарських засобів (ЛЗ) для лікування КЗЗ в Україні у 2014-2016 роках.

Методи дослідження. В роботі використані методи маркетингового дослідження фармацевтичного ринку. Визначення міжнародних непатентованих назв (МНН) та торгових найменувань (ТН) представників групи А02 «Препарати для лікування КЗЗ» (антацидів, інгібіторів протонної помпи (ІПП), антагоністів H_2 -гістамінових рецепторів, комбінацій для ерадикації *Helicobacter pylori* (*H. pylori*), інших препаратів для лікування пептичної виразки (ПВ) та гастроєзофагеальної рефлюксної хвороби (ГЕРХ), інших засобів для лікування КЗЗ) на фармацевтичному ринку України та їх обсяги реалізації в натуральних одиницях в країні у 2014-2016 роках проводили за даними системи дослідження ринку «Фармстандарт» компанії «Моріон» (за станом на вересень 2014, 2015, 2016 рр.) [1].

Основні результати. Лікарські засоби групи А02 «Препарати для лікування КЗЗ» були представлені в Україні у 2014 та 2015 роках практично однаковою кількістю МНН та ТН: 2014 рік – 42 МНН та 261 ТН, 2015 рік – 41 МНН, 256 ТН. У 2016 році їх кількість зменшилась: 33 МНН, 240 ТН.

Кількість МНН в кожній групі ЛЗ для лікування КЗЗ (антациди, ІПП, антагоністи H_2 -гістамінових рецепторів, комбінації для ерадикації *H. pylori*, інші препарати для лікування ПВ та ГЕРХ, інші засоби для лікування КЗЗ) не перевищувала 10 (Рис. 1). Найбільшою кількістю МНН у досліджуваний період були представлені антациди, ІПП та інші засоби для лікування КЗЗ, найменшою – антагоністи H_2 -гістамінових рецепторів та комбінації для ерадикації *H. pylori*. У найбільш широкому асортименті ТН серед ЛЗ для лікування КЗЗ представлені ІПП: 2014 рік – 123 ТН, 2015 рік – 127 ТН, 2016 рік – 120 ТН (Рис. 2). В найменшій кількості представлені комбіновані ЛЗ для ерадикації *H. pylori*: 2014 - 2015 роки – по 5 ТН, 2016 рік – 1 ТН. Інші групи ЛЗ для лікування КЗЗ були представлені в Україні помірно: 2014 рік – від 26 до 46 ТН, 2015 рік – від 23 до 47 ТН, 2016 рік – від 19 до 46 ТН. Більшість досліджуваних груп ЛЗ у 2014-2016 роках представлені препаратами імпортного виробництва. Кількість пропозицій на ринку імпортних ЛЗ перевищує пропозиції вітчизняних компаній-

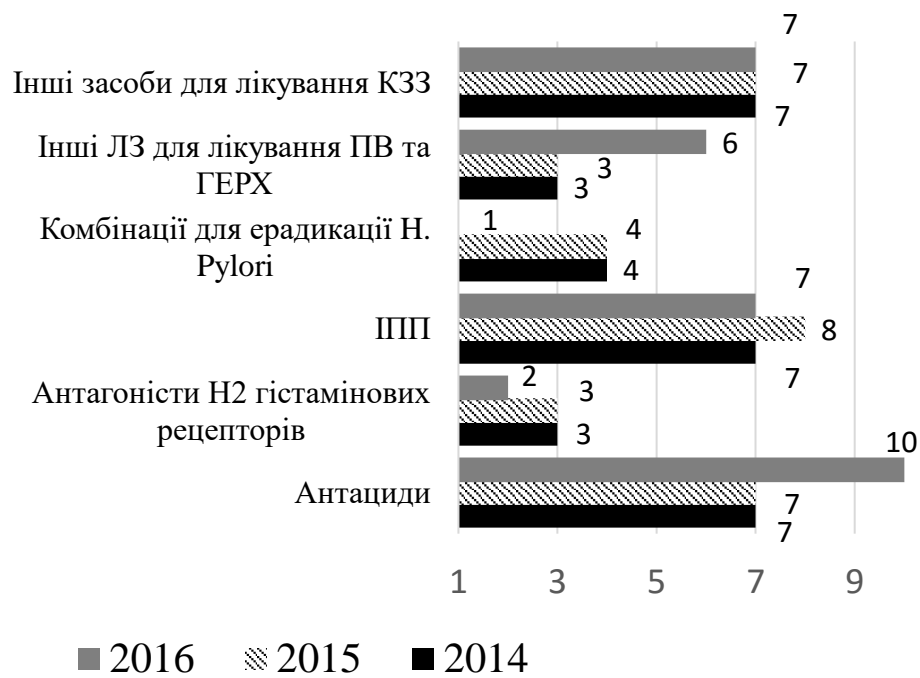

Рис. 1. Кількість МНН ЛЗ для лікування КЗЗ на фармацевтичному ринку України у 2014-2016 роках

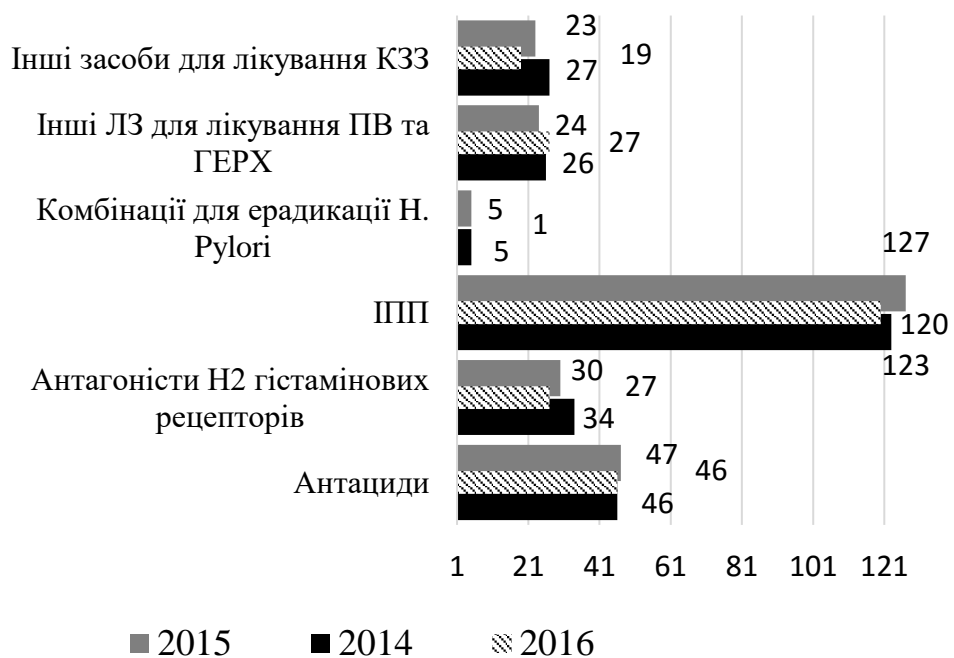

Рис. 2. Кількість ТН ЛЗ для лікування КЗЗ на фармацевтичному ринку України у 2014-2016 роках

виробників майже в 2 рази. Тільки серед антагоністів H_2 -гістамінових рецепторів та інших засобів для лікування КЗЗ переважали препарати вітчизняних виробників. Комбіновані ЛЗ для ерадикації *H. pylori* зовсім не мали ТН вітчизняного виробництва у досліджуваній період.

Лікарські засоби групи А02 «Препарати для лікування КЗЗ» були представлені в різних формах випуску: таблетки, капсули, гелі та суспензії для орального застосування, таблетки для жування, порошки та суспензії для приготування розчинів, розчини для ін'єкцій, рослинні збори, олії. Найпоширенішою формою випуску в товарному асортименті всіх досліджуваних груп протягом досліджуваних років були таблетки та капсули. В 2014-2016 роках їх кількість варіювала: 2014 р. – 77,39 % (202 препарати); 2015 р. – 77,34 % (198 препаратів); 2016 р. – 80 % (192 препарати).

Діапазон цін на упаковку ЛЗ для лікування КЗЗ був широким: 2014 рік – від 3,01 грн. до 963,67 грн.; 2015 рік – від 3,70 грн. до 1307,94 грн.; 2016 рік – від 3,59 до 1686,68 грн. З одного боку, це може суттєво впливати на вартість курсу лікування, з іншого – вказує на можливість проведення, при необхідності, генеричної заміни. Слід відмітити, що з роками максимальна ціна за упаковку досліджуваних ЛЗ зростала.

Згідно з даними обсягів споживання у 2014 році на українському фармацевтичному ринку було реалізовано 23053536 упаковок ЛЗ групи А02 «Препарати для лікування КЗЗ», у 2015 році – 22219450 упаковок, у 2016 році – 25904448 упаковок. В порівнянні з 2014 роком обсяги реалізації досліджуваних ЛЗ у 2015 році зменшились на 3,6 %, а у 2016 році – збільшились: на 11 % у порівнянні з 2014 роком і на 14 % – у порівнянні з 2015 роком.

Серед ЛЗ для лікування КЗЗ найбільші обсяги реалізації в натуральних одиницях в Україні у 2014-2016 роках встановлені для антагоністів H_2 -гістамінових рецепторів та ППП, найменші – для інших препаратів для лікування ПВ та ГЕРХ, комбінацій для ерадикації *H. pylori*. Лідерами за кількістю реалізованих упаковок у досліджуваній період були антагоніст H_2 -гістамінових рецепторів ранітидин, ППП омепразол та представники інших засобів для лікування КЗЗ – масло обліпіхи та насіння льону. Слід відмітити, що їх ТН (одні і ті ж 7 ЛЗ) протягом 2014-2016 років займали провідні позиції у рейтингу за кількістю реалізованих упаковок: Ранітидин-Здоров'я (ТОВ «Здоров'я», табл. 150 мг №20), Омез («Dr. Reddy's», капс. 20 мг №30), Ранітидин-Дарниця в двох формах випуску (ПАТ «Дарниця», табл. в/о 150 мг № 20 та табл. 150 мг №10), масло обліпіхи (ТОВ «Житомирська ФФ», масло, фл. 50 мл), Омепразол-Фармак (ВАТ «Фармак», капс. 0,02 г №30), насіння льону (ПАТ «Ліктрави», насіння 100 г, пачка). Безумовним лідером за кількістю реалізованих упаковок протягом 3-х років був антагоніст H_2 -гістамінових рецепторів Ранітидин-Здоров'я (ТОВ «Здоров'я», табл. в/о 150 мг №20). Кількість його реалізованих упаковок у досліджуваній період складала: 2014 рік – 4036445, 2015 рік – 3619669, 2016 рік – 3384997.

Серед ТН-лідерів за кількістю реалізованих упаковок в Україні в 2014-2016 роках тільки ППП «Омез» був іноземного виробництва, інші ЛЗ – вітчизняного.

Слід відмітити, що «Омез» був найдорожчим серед зазначених ЛЗ. Діапазон його ціни у 2014-2016 роках був: 45,63 – 64,40 грн. Зазначений ЛЗ – індійського виробництва і є одним із перших ТН ІПП, які з'явилися на фармацевтичному ринку України. У вітчизняних ЛЗ ціна упаковки була в низькому діапазоні цін: 2014 р. – від 3,97 до 15,15 грн; 2015 рік – від 5,19 до 24,67 грн.; 2016 рік – від 5,62 до 30,65 грн.

Висновки.

1. Більшість ЛЗ групи А02 «Препарати для лікування КЗЗ» у 2014-2016 роках була представлена в Україні в широкому асортименті, мала достатньо широкий діапазон цін за упаковку для вибору ЛЗ як з позицій його ефективності та безпеки, так і економічної доцільності. У 2014-2015 роках кількість МНН та ТН досліджуваних ЛЗ була практично однаковою, у 2016 році – зменшилась.
2. Обсяги реалізації ЛЗ групи А02 «Препарати для лікування КЗЗ» в натуральних одиницях варіювали в Україні у 2014-2016 роках. Провідні позиції за обсягами реалізації займали переважно вітчизняні ЛЗ антагоністів H₂-гістамінових рецепторів, ІПП, інших засобів для лікування КЗЗ з низькою ціною упаковки.

Список літератури

1. Система дослідження ринку лікарських засобів «Фармстандарт» компанії «Моріон» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pharmstandart.com.ua>
2. Ткач С. М. Диагностика и лечение кислотозависимой патологии у больных сахарным диабетом // Клінічна ендокринологія та ендокринна хірургія. – 2017. – №3 (59). – С. 21–27.
3. Ткач С. М., Дорофеев А. Э. Эволюция лечения кислотозависимой патологии // Гастроентерология. – 2015. – № 4(58). – С. 94–100.
4. Ri Nan Zheng. Порівняльне дослідження ефективності омепразолу, лансопразолу, пантопразолу та езомепразолу щодо поліпшення симптоматики у хворих з рефлекс-езофагітом // Сучасна гастроентерологія. – 2009. – № 3 (47). – С. 50–56.
5. Wei-Ping Bi, Hui-Bin Man, Mao-Qiang Man. Efficacy and safety of herbal medicines in treating gastric ulcer: a review, // World Journal of Gastroenterology. – 2014. – V.20, Iss. 45. – P. 17020–17028.